Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18.04.1995, sp. zn. 7 Cdo 124/94, ECLI:CZ:VSPH:1995:7.CDO.124.1994.1

Číslo: 40/1996

Právní věta: Přešel-li majetek, který k 31. 3. 1948 vlastnila původní dobrovolná organizace, na Čs. obec sokolskou (§ 9 zákona č. 187/1949 Sb.), ale potom přešel na stát znárodněním, není státní podnik, který s tímto majetkem hospodaří (§ 6 zákona č. 111/1990 Sb.), povinnou organizací ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 173/1990 Sb. a na takto odňatý majetek se tento zákon nevztahuje.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 18.04.1995

Spisová značka: 7 Cdo 124/94

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Majetek

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 40/1996 sb. rozh.

Přešel-li majetek, který k 31. 3. 1948 vlastnila původní dobrovolná organizace, na Čs. obec sokolskou (§ 9 zákona č. 187/1949 Sb.), ale potom přešel na stát znárodněním, není státní podnik, který s tímto majetkem hospodaří (§ 6 zákona č. 111/1990 Sb.), povinnou organizací ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 173/1990 Sb. a na takto odňatý majetek se tento zákon nevztahuje.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 18. 4. 1995, 7 Cdo 124/94)

Žalující sokolská jednota se domáhala navrácení majetkových práv k nemovitostem v žalobě označeným. Tvrdila, že vlastnictví těchto nemovitostí přešlo nejprve na Československou obec sokolskou a posléze na stát a do správy právního předchůdce žalovaného státního podniku. Žalovaný je proto právním nástupcem organizace uvedené v § 2 zákona č. 68/1956 Sb., a protože žalobkyně obnovila činnost, je povinen navrátit jí majetková práva k označeným věcem.

Okresní soud ve Vsetíně rozsudkem žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl o nákladech odvolacího řízení a o tom, že dovolání proti jeho rozsudku je přípustné. Vycházel ze zjištění soudu prvního stupně, že sporné nemovitosti byly k 31. 3. 1948 ve vlastnictví žalobkyně, ve smyslu ustanovení § 9 zákona č. 187/1949 Sb. jí vlastnictví bylo odňato a přešlo na Československou obec sokolskou; následně byly nemovitosti znárodněny a vlastníkem se stal stát (podle výměru ministerstva vnitřního obchodu z 20. 12. 1951 na základě zákona č. 64/1951 Sb.), který správu majetku postupně převáděl na různé organizace. Pro právní posouzení věci odvolací soud považoval za rozhodující, že v roce 1956 již nemovitosti nebyly ve vlastnictví dobrovolné tělovýchovné organizace, a vyslovil názor, že za tohoto stavu žalovaný není právním nástupcem organizace uvedené v ustanovení § 2 zákona č. 68/1956 Sb. /1/ a tedy povinnou organizací ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 173/1990 Sb. (ve znění zákona č. 247/1991 Sb.). Výrok, jímž připustil dovolání, odvolací soud odůvodnil zásadním významem právní stránky rozhodnutí, zejména pro výklad pojmu povinné organizace ve smyslu citovaných ustanovení.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobkyně vytýká nesprávné právní posouzení věci. Zastává názor, že Československá obec sokolská byla jednotnou tělovýchovnou organizací a protože na ni v první fázi odnětí přešlo vlastnictví sporných nemovitostí, je žalobce jejím právním nástupcem jako nástupce organizace uvedené v § 2 zákona č. 68/1956 Sb. Pro svůj názor dovolatelka uváděla i další argumenty. Mimo jiné připomínala, že podle zákona se navracejí majetková práva podle stavu k 31. 3. 1948, což by bylo ustanovení nadbytečné, kdyby – jak vyslovil odvolací soud – se navracel jen majetek, který byl ve vlastnictví dobrovolné tělovýchovné organizace i v roce 1956. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem dovolání zamítl; rozhodl také, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Dovolání bylo podáno včas, účastníkem k tomu oprávněným (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), a splňuje i další zákonem stanovené náležitosti (§ 241 odst. 1 o. s. ř.). Na základě výroku odvolacího soudu je přípustné (§ 238 odst. 2 písm. a) o. s. ř.), opírá se o důvod podle § 241 odst. 2 písm. d) o. s. ř. a svým obsahem míří k právní otázce, již odvolací soud označil za právně významnou a pro kterou připustil dovolání. Z hlediska takto vymezených právních otázek dovolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle ustanovení § 242 odst. 1 o. s. ř., aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.).

V dané věci jde o to, zda povinnou organizací ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 173/1990 Sb. (ve znění zákona č. 247/1991 Sb.) a § 2 odst. 1 zákona č. 232/1991 Sb. (ve znění zákona č. 312/1991 Sb.) je nynější vlastník nemovitosti, jestliže tyto nemovitosti byly oprávněné (znovu vzniklé) organizaci sice odňaty podle zákona č. 187/1949 Sb., avšak další zákony, tj. zákony č. 71/1952 Sb. a č. 68/1956 Sb., se jich nedotkly, poněvadž podle jiných právních předpisů došlo k přechodu vlastnictví na stát.

Podle ustanovení zákona č. 173/1990 Sb. se nově vzniklým dobrovolným organizacím navracejí majetková práva, která jim byla odňata zákony uvedenými v § 2. První z nich (zákon č. 187/1949 Sb.) znamenal počátek sjednocovacího procesu tělesné výchovy a sportu a ingerence státu do organizování a řízení této oblasti. Majetek, který k 31. 3. 1948 náležel organizacím zaniklým v důsledku sjednocení tělesné výchovy, přešel na Československou obec sokolskou (§ 9 citovaného zákona). Následoval zákon č. 71/1952 Sb., který – pokud šlo o majetkové vztahy – stanovil, že majetek sokolských jednot v závodech, úřadech a dalších tam uvedených institucích přechází na příslušné závodní skupiny bývalého Revolučního odborového hnutí (§ 13). Tento vývoj byl dovršen zákonem č. 68/1956 Sb., jenž v ustanovení § 2 svěřil organizování a řízení tělovýchovy a sportu jediné tělovýchovné organizaci. Na ni a na její jednoty přešel jednak majetek, který podle předchozího předpisu nabyly odborové organizace, popřípadě tělovýchovná a sportovní organizace

ROH a její jednoty (§ 7 odst. 1), a jednak majetek Tělovýchovné a sportovní organizace Sokol a jejích jednot (§ 7 odst. 2). Majetek ve vlastnictví uvedených organizací podle stavu k 31. 3. 1948 tedy nakonec přešel do vlastnictví jediné organizace; nepřešel tedy podle citovaných zákonů na stát. Takto odňatý majetek a soustředěný v jediné tělovýchovné organizaci se navrací podle zákona č. 173/1990 Sb. (ve znění zákona č. 247/1991 Sb.), přičemž způsob a podmínky stanoví zákon č. 232/1991 Sb. (ve znění zákona č. 312/1991 Sb.).

Povinným k navrácení majetkových práv, odňatých shora uvedeným způsobem, je právní nástupce organizace uvedené v § 2 zákona č. 68/1956 Sb. Je-li takto definován, může jím být pouze právní nástupce oné jediné tělovýchovné organizace, která byla ustavena na základě zákona č. 68/1956 Sb. Z tohoto pohledu je nerozhodné, jaké typy právního nástupnictví (sukcesi univerzální nebo singulární) uvedené zákony sledují. Jednoznačné jsou potud, že napravují jen některé křivdy; nevztahují se na majetek, který byl odňat jinak než způsobem v nich předpokládaným, a povinnost k navrácení majetkových práv neukládají tomu, kdo sice vstoupil do práv předchozího vlastníka, avšak před ukončením sjednocovacího procesu tělovýchovy, a tedy není právním nástupcem organizace uvedené v § 2 zákona č. 68/1956 Sb.

Jestliže v dané věci bylo zjištěno, že sporný majetek, který k 31. 3. 1948 vlastnila původní dobrovolná organizace, přešel na Československou obec sokolskou (§ 9 zákona č. 187/1949 Sb.) a posléze přešel na stát cestou znárodnění, není žalovaný státní podnik, který se sporným majetkem hospodaří (§ 6 zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku), povinnou organizací ve smyslu § 2 zákona č. 173/1990 Sb. Na takto odňatý majetek se restituční zákony nevztahují.

Z hlediska uvedených právních závěrů je rozsudek odvolacího soudu věcně správný, a protože vady, k nimž dovolací soud přihlíží, i když nebyly uplatněny (§ 242 odst. 1, věta druhá, o. s. ř.), se ve věci nevyskytují, rozhodl dovolací soud, že dovolání se zamítá (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení, protože dovolatelka neměla úspěch a žalovanému v dovolacím řízení náklady nevznikly (§ 142 odst. 1, § 224 odst. 1, § 243b odst. 4 o. s. ř.).

1) Viz k tomu rozhodnutí uveřejněné pod č. 9/1966 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.